mevzu

sosyal bilimler dergisi | *journal of social sciences*

mevzu, Nisan/April 2019, s.1:105-108

Kitap Değerlendirmesi / Book Review

Siyasi ve Hukuki Açıdan Milli Mücadele (30 Ekim 1918-24 Temmuz 1923) Mustafa Turan, Berikan Yayınevi, 2011.

Gürdal ÇETİNKAYA
Dr. Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü,
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
Phd Student, Ankara University, Turkish Revolution History Institute,
Ataturk's Principles and History of Turkish Revolution
Ankara / TURKEY
gurdal_45@hotmail.com

ORCID ID: orcid.org/0000-0002-2651-1779

Makale Bilgisi | Article Information
Makale Türü / Article Type: Kitap Değerlendirmesi / Book Review
Geliş Tarihi / Date Received: 5 Mart / March 2019
Kabul Tarihi / Date Accepted: 9 April / March 2019
Yayın Tarihi / Date Published: 30 Nisan / April 2019
Yayın Sezonu / Pub Date Season: Nisan / April

Atıf / Citation: ÇETİNKAYA, G. (2019). Siyasi ve Hukuki Açıdan Milli Mücadele (30 Ekim 1918-24 Temmuz 1923), Mustafa Turan, Berikan Yayınevi, 2011. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi,* 1 (Nisan 2019): 105-108.

İntihal: Bu makale, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.
Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.
web: http://dergipark.gov.tr/mevzu | mailto: mevzusbd@gmail.com

Mustafa Turan'ın Berikan Yayınevi tarafından yayınlanan bu eseri Milli Mücadele'nin 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Ateşkes Antlaşmasından 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan Barış Antlaşmasına kadar geçen olayları ele almaktadır. Eser 282 sayfa ve dört bölümden meydana gelmiştir. Bu bölümlerde kendi içerisinde alt başlıklara ayrılarak bahsi geçen dönemin ayrıntılı bir portresi okuyucuya sunulmuştur. Eser'in önsöz bölümü iki sayfadan oluşmaktadır. Yazar bu bölümde Mondros Mütarekesi konusundan başlayarak Lozan Barış Antlaşması'na kadar meydana gelen gelişmelere kısaca değinmiştir. Yine ayrıca bu bölümde daha önceden yayınlanmış olan ''Milli Mücadele'de Siyasi Çözüm Arayışları'' adlı eserinin gözden geçirilerek ''Siyasi ve Hukuki Açıdan Milli Mücadele''ismiyle tekrar yayınlanmasının daha uygun olacağını belirterek tanıtımını yapacağımız eseri yayınlamaya karar vermiştir. Eser toplam dört ana konu çerçevesinde ele alınmıştır. Eserde Milli Mücadele'nin Siyasi Yönünden, Londra Konferansından, Ankara İtilafnamesinden ve Milli İstiklalimizin Tescili olan Lozan Barış Konferansından genel olarak bahsedilmiştir.

Eserde ayrıca ''Sonuç'', ''Bibliyografya'', ''Ekler'' ve ''Dizin'' bölümleri de bulunmaktadır. Eser'de ilk olarak ''Milli Mücadele'nin Siyasi ve Hukuki Yönü'' ele alınmıştır. Burada ilk olarak Şark Meselesi'ne değinilmiştir. Ardından Mondros Mütarekesi ve Paris Barış Konferansı konularına yer verilmiştir. Milli Mücadele'nin başlangıcı olarak kabul edilen Atatürk'ün Samsun'a çıkışından kongreler dönemi Amasya Protokolü, Misak-ı Milli, T.B.M.M'nin açılışı ve son olarak Sevr Anlaşması'na değinilerek bu bölüm sonlandırılmıştır. İkinci bölümde ise genel olarak Londra Konferansı'na geniş yer verilmiştir. İlk olarak konferansın toplanmasından önceki süreç askeri ve siyasi yönüyle ele alınmıştır. Askeri süreç kısmında ''Fransızlarla yapılan mücadeleler'' ve ''Birinci İnönü Muharebesi'' olmak üzere iki alt başlık verilmiştir. ''Siyasi başarılar'' kısmında ise Ruslarla olan yakınlaşmamız ve Gümrü Antlaşması'na değinilmiştir. Tüm bunlardan sonra ise konferans öncesinde konferansa Ankara yönetiminin davet edilmesi ve konferansın toplanması bölümleri yer almaktadır. Burada son olarak ta Türklerin İngilizlerle, İtalyanlarla ve Fransızlarla yaptığı anlaşmalara yer verilmiştir. Eserde Ankara İtilafnamesine de değinilmiştir. Eserde itilafnameyi hazırlayan askeri ve siyasi başarılara değinildiğini görmekteyiz. Askeri başarılar olarak ise İkinci İnönü Muharebesi, Eskişehir

ve Kütahya Muharebeleri ve Sakarya Muharebesi'ne yer verildiğini görmekteyiz. Eserde Siyasi Başarılar olarak Moskova Antlaşması, Afganistan ve Kars Antlaşmaları'na değinilerek bu itilafname'nin Fransız Kamuoyunda yarattığı tepkiler ve Müslüman Ülkelerde meydana getirdiği tepkilere yer verilmiştir. Hemen ardından ise Mustafa Kemal ile Franklin Bouillon arasındaki görüşmeye değinilmiştir. Daha sonra ise Ankara İtilafnamesi'nin imzalanışı ve itilafnameye karşı tepkiler ele alınmıştır. Son olarak ise itilafname sonrası İngiltere, Fransa, İtalya, Rusya ve Ermenilerin Türkiye ile olan yeni politikalarına değinilmiştir. Eser'de Lozan Barış Konferansı da ele alınmıştır. İlk olarak konferansı hazırlayan gelişmeler Siyasi gelişmeler ve Askeri başarılar şeklinde ele alınmıştır. Ayrıca askeri başarılardan da söz edilmiştir. Bunlar ''Büyük Türk Zaferi: Başkomutanlık Meydan Muharebesi'', diğeri ise ''Mudanya Mütarekesi'' dir. ''Mudanya Mütarekesi'' olarak ''Mütareke Teklifi'' ve ''Mütareke Görüşmeleri'' konuları ele alınmıştır. Bu konuların ardından ''Konferansa Davet ve Temsil Meselesi'' ile Lozan Barış Antlaşması konusuna devam edilmiştir. Ardından ''Konferansın Başlaması'' hakkında bilgi verilmiştir. Hemen ardından ise ''Lozan'da Görüşülen Meseleler'' konusunda Lozan Barış Antlaşmasın da görüşülen konular okuyucuya sunulmuştur. Lozan'da görüşülen meseleler üç farklı konu halinde ele alınmıştır. Bunlar sırasıyla ''Sınırlar'', ''Azınlıklar ile İlgili Meseleler'' ve ''İktisadi ve Mali Meseleler'' dir. ''Sınırlar'' isimli bölüm kendi içerisinde çeşitli bölümlere ayrılmıştır. Yine bunlar sırayla ''Trakya Sınırı'', ''Adalar'', ''Boğazlar Meselesi'', ''Musul Meselesi'' ve ''Hatay Meselesi'' dir. ''Azınlıklar ile İlgili Meseleler'' konusu da kendi içerisinde bölümlerden meydana gelmektedir. Burada bahsedilenler ise ''Ermeni Yurdu Meselesi'', ''Mübadele Meselesi'', ''Patrikhane'' ve ''Yabancı Okullar'' olarak dikkatimizi çekmektedir. Lozan'da görüşülen Meseleler isimli bölümde ise ''İktisadi ve Mali Meseleler'' konusu ele alınmıştır. Burada yine sırasıyla ''Kapitülasyonlar'', ''Dış Borçlar'' ve ''Harp Tazminatı ve Tamirat Meselesi'' konuları ele alınmaya çalışılmıştır. Tanıtımını yaptığım eser 2011- Ankara baskılıdır. Yazar eserini İstiklal Harbi Gazisi Dedesi Gaffar Efendi'nin aziz hatırasına atfetmiştir. Kitapta kullanılan dil ve üslup okuyucuyu sıkmayacak bir formattadır. Eserin başında yazarın önsözü ve eser içerisinde kullanılan kısaltmalar bölümüne yer verilmiştir. Yazar eserine başlamadan önce giriş bölümünde okuyucuya önbilgi anlamında çeşitli bilgiler sunmuştur. Eserin sonunda ise yazar kitabın bir özeti mahiyetinde sonuç bölümüne yer vererek kısaca konu-

yu özetlemiştir. Ayrıca eserde yazar bibliyografya bölümüne de yer vererek yararlandığı kaynakları okuyucuya sunmuştur. Ekler bölümünde ise yazar çoğunluğu Osmanlıca belgelerden oluşan bir bölüme yer vermiştir. Son olarak ise çoğu eserde yer verilmemesi büyük bir eksiklik olan Dizin bölümüne yazar yer vererek kitabı okuyan okuyucuların aramak istedikleri terimleri rahat bir şekilde bulmalarına yardımcı olmuştur. Sonuç olarak yazar eserinde yer verdiği beş yıllık zaman dilimini kapsayan olayları okuyucunun sıkılmadan takip edebileceği bir şekilde sunmuştur. Eser genel olarak bir ders kitabı formatında yazılmıştır. Eserin ele alındığı dönemle ilgili çarpıcı hikaye veya yine o dönemlerle ilgili anıların konulmamış olması eserin göze çarpan eksiklerindendir. Saydığımız bu eksikliklerin tamamlanması ile birlikte eser okuyucu açısından daha sürükleyici bir yapıya bürünecektir. Ayrıca yine eserin tamamlanması gereken bir diğer eksik yönü de ele alınan dönemlerle ilgili görsel unsurlara yer verilmemesidir. Görsel unsurların tamamlanması ile birlikte okuyucular açısından eser daha nitelikli ve çarpıcı bir hale gelecektir. Eserde yazarın kullandığı dil sade ve yalındır. Bahsi geçen olayları çok fazla ayrıntıya girmeden ve eseri okuyanların anlayabileceği bir dille kaleme almıştır. Eser Milli Mücadele dönemi üzerine çalışacakların ve bu dönemi merak edenlerin ilgiyle okuyacağı bir başyapıt niteliği taşımaktadır.